

DR WOJCIECH BOŻEK

Uniwersytet Szczeciński
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Finansowego
email: wojciech.bozek@wpia.us.edu.pl

PROBLEM WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW PUBLICZNYCH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMÓW LUB PROJEKTÓW FINANSOWANYCH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW UNIJNYCH NIEZGODNIE Z PRZEZNACZENIEM LUB Z NARUSZENIEM OBOWIĄZUJĄCYCH PROCEDUR – ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIĘĆ

Słowa kluczowe: dyscyplina finansów publicznych, środki publiczne, procedura

Abstrakt. Autor analizuje przepisy Ustawy z 17 grudnia 2004 roku o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (dalej: u.o.n.d.f.p.). Celem opracowania jest omówienie wątpliwości interpretacyjnych ww. ustawy, odnoszących się do jej art. 13 i innych powiązanych z tym przepisem. Należy mieć na uwadze, że przepisy omawianej ustawy mają charakter represyjny i niedopuszczalna jest ich wykładnia rozszerzająca, co pozwala wysnuć wniosek, że przepisy powinny być przez ustawodawcę zmienione (doprecyzowane), aby zwiększać skuteczność rozwiązań prawnych chroniących ład w finansach publicznych i prawidłowe gospodarowanie środkami publicznymi.

Autor uznaje, że w odniesieniu do art. 13 pkt 6 u.o.n.d.f.p. zasadna jest jednak koncepcja szerokiego ujęcia „procedur”, z kolei zakres pojęcia „ustawa” z art. 19 i 24 u.o.n.d.f.p. obejmuje konstytucyjne źródła prawa powszechnie obowiązującego.

W opracowaniu wykorzystano prawnoporównawczą, dogmatycznoporównawczą oraz analityczną metodę badawczą i uwzględniono stan prawny na dzień 12 sierpnia 2017 roku.

Problem of Using Public Funds Related to the Implementation of Programs or Projects Financed From Eu Funds Contrary to Purpose or in Violation of Existing Procedures – Analysis of Selected Issues

Keywords: discipline of public finances, public funds, procedure

Abstract. The author analyzes legal solutions in Polish financial law, focusing particular attention on the provisions of the Act of 17 December 2004 on liability for violation of public finance discipline. The aim of the author of the study is to discuss the interpretative doubts of the above-mentioned acts related to its Article 13 and others related to the above provision. It should be noted that the provisions of this Act has repressive nature and their

broad interpretation is unacceptable. This results in the recognition that the provisions of the analyzed Act should be amended by the legislator (to be more precise) in order to increase the effectiveness of legal solutions that protect order in public finance and proper management of public funds.

In relation to Article 13 pt. 6 of the Act of 17 December 2004 the concept of a broad approach to “procedures” is justified, while the scope of the term “act” from art. 19 and 24 u.o.n.d.f.p. includes constitutional sources of universally binding law.

The paper used a comparative, dogmatic, comparative, and analytical methodology and took into account the legal status at 12 August 2017.

Wprowadzenie

Rzeczpospolita Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej jest jednym z największych beneficjentów środków finansowych, które stanowią istotne źródło wsparcia dla różnorodnych przedsięwzięć, mających na celu zaspokajanie potrzeb zbiorowych i indywidualnych społeczeństwa. Przyznanie przez UE środków pomocowych nie przesądza jednak o gwarancji ich pełnego i prawidłowego wykorzystania, w związku z tym w powszechnie obowiązującym polskim porządku prawnym, poza regulacjami i procedurami unijnymi przyjęto, w drodze aktów wewnętrznych, odpowiednie rozwiązania statuujące funkcjonowanie instytucji służących wdrażaniu funduszy i prawidłowemu wykorzystaniu środków unijnych. Są to liczne regulacje o różnym statusie prawnym, dzięki którym eliminowane będą nieprawidłowości związane ze stwierdzonym, niewłaściwym wykorzystywaniem środków unijnych, tzn. niezgodnym z określonymi procedurami lub przeznaczeniem (Cieślak, Zdunkiewicz, 2017).

Nieprawidłowości, o których mowa, oznaczają każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet UE poprzez obciążenie budżetu UE nieuzasadnionym wydatkiem (Rozporządzenie, 2013 art. 2 pkt 36). Przytoczona wyżej definicja „nieprawidłowości” jest nieprecyzyjna, co z kolei stwarza możliwość szerszej i często niejednolitej interpretacji, która może skutkować m.in. utrudnieniami w dochodzeniu odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Odachowski, 2012, s. 223 i n.). Jak słusznie zauważa się w literaturze przedmiotu, pomimo występujących ścisłych powiązań „nieprawidłowości” na gruncie przepisów UE i przepisów prawa krajowego, które dotyczą skutków finansowych dla podmiotów dopuszczających się nieprawidłowości, zakres odpowiedzialności jednostek za naruszenie

dyscypliny finansów publicznych jedynie częściowo pokrywa się z odpowiedzialnością beneficjentów środków UE. Jak bowiem wskazuje W. Misiąg, „Oba te rodzaje odpowiedzialności mają wprawdzie znaczną część wspólną, niemniej każdy z nich obejmuje również szerszy zakres” (Cieślik, Zdunkiewicz, 2017).

1. Wykorzystanie środków publicznych związanych z realizacją programów lub projektów finansowanych z udziałem środków unijnych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem obowiązujących procedur

Jednym z naruszeń dyscypliny finansów publicznych jest wykorzystanie środków publicznych lub środków przekazanych ze środków publicznych, związanych z realizacją programów lub projektów finansowanych z udziałem środków unijnych lub zagranicznych, niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu (por. Borowska, 2012, s. 89).

Wykorzystanie analizowanych środków publicznych niezgodnie z przeznaczeniem nie budziło w doktrynie i orzecznictwie większych wątpliwości. Nieprecyzyjne natomiast okazało się zagadnienie wykorzystania środków publicznych z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu. Pojawiły się bowiem wątpliwości związane z podstawami prawnymi przyjętymi dla „procedur”, o których mowa w art. 13 pkt 6 u.o.n.d.f.p. Tym też zagadnieniom poświęcona zostanie szczególna uwaga w dalszej części opracowania.

W orzecznictwie Głównej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (GKO) ugruntowany jest pogląd, że użyte w art. 24 ust. 1 u.o.n.d.f.p. pojęcie „ustawy”, identycznie, jak pojęcie użyte w art. 19 ust. 1 u.o.n.d.f.p., oznacza zarówno akt rangi ustawowej, jak i wydane na podstawie danej ustawy akty wykonawcze (orzeczenie GKO z 29 września 2011 r.). Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia zawisłej przed GKO sprawy miało ustalenie zakresu aktów wykonawczych, naruszenie których mogło być traktowane jako naruszenie przepisów u.o.n.d.f.p. Główna Komisja Orzekająca uznała za właściwe dotychczasowe rozumienie pojęcia aktów wykonawczych w sposób zgodny z przepisami art. 87 ust. 1 i 2, art. 92 ust. 1 oraz art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Konstytucja RP), czyli jako aktów prawnych powszechnie obowiązujących, wydawanych na podstawie upoważnień zawartych w ustawie oraz spełniających pozostałe wymagania, odpowiednio dla każdego ich rodzaju sformułowane przez Konstytucję RP.

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, jako odpowiedzialność osobista (indywidualna), ponoszona jest zawsze przez konkretne osoby, a nie instytucje. Zakres podmiotowy omawianych naruszeń wynika z art. 4a u.o.n.d.f.p. Grupa wskazanych w ww. przepisie osób, obejmuje zarówno podmioty zatrudnione w instytucji odpowiedzialnej za podział środków europejskich (dysponentów tych środków), jak i beneficjentów. Oczywiście jest jednak, że „wykorzystanie środków” ogranicza zastosowanie art. 13 pkt 6 lit. a) i b) u.o.n.d.f.p. wyłącznie do beneficjentów środków unijnych. Podkreślenia wymaga przy tym to, że w omawianych przepisach chodzi wyłącznie o środki publiczne, a zatem wyłączone jest stosowanie przepisów u.o.n.d.f.p. do środków stanowiących finansowy wkład beneficjanta niebędącego jednostką sektora finansów publicznych (Miemieć, 2012, s. 285–286).

Istotne jest również to, że przepisy u.o.n.d.f.p. mają charakter represyjny, w związku z tym niedopuszczalna jest ich rozszerzająca wykładnia. Ma to duże znaczenie z punktu widzenia zauważalnych braków definicyjnych w u.o.n.d.f.p. W praktyce bowiem brak wskazania na czym polega „wykorzystanie środków publicznych” może wywoływać problemy interpretacyjne. Przykładowo, niewykluczone jest uznanie, że w ww. naruszeniu istotne jest jedynie „wykorzystanie środków publicznych”, a to z kolei zawęziłoby odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 13 pkt 6 u.o.n.d.f.p. jedynie do faktycznego wydatkowania ww. środków, skutkując wyłączeniem odpowiedzialności w przypadku naruszenia procedur określonych w prawie zamówień publicznych przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu lub w toku jego realizacji, gdy nie doszło jeszcze do faktycznego przekazania środków.

Liczba orzeczeń GKO odnoszących się do naruszeń z art. 13 pkt 6 u.o.n.d.f.p. jest niewielka (tabela 1).

Tabela 1. Liczba czynów przypisanych przez komisje pierwszej instancji osobom odpowiedzialnym za naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 13 pkt 6, 7, 8 u.o.n.d.f.p. w latach 2013–2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczba czynów przypisanych z art. 13 pkt 6, 7, 8 u.o.n.d.f.p.	22	15	52	36
Ogólna liczba przypisanych czynów w roku	1 225	1008	1145	998
Udział czynów z art. 13 pkt 6, 7, 8 u.o.n.d.f.p. w ogólnej liczbie czynów (%)	1,80	1,49	4,54	3,61

Źródło: Załącznik nr 4 do Sprawozdania z działalności GKO i komisji I instancji w latach 2013–2016, s. 1.

2. Zakres pojęcia „procedur” naruszanych w związku z wykorzystaniem środków publicznych związanych z realizacją programów lub projektów finansowanych z udziałem środków unijnych lub zagranicznych

Zgodnie z przepisami art. 184 Ustawy z 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (u.f.p.) wydatki związane z realizacją programów i projektów finansowanych, m.in. ze środków unijnych, są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

W związku z tym, że systemy realizacji programów operacyjnych oparte zostały nie tylko na źródłach prawa powszechnie obowiązującego, ale wynikają także z aktów niewymienionych w art. 87 Konstytucji RP, tzn. w aktach niemających statusu prawa powszechnie obowiązującego, takich jak umowy o dofinansowanie, regulaminy, wytyczne itp., w literaturze przedmiotu prezentowane są odmienne poglądy w zakresie rozumienia pojęcia „procedur”. Zwolennicy węższego rozumienia „procedur” ograniczają się wyłącznie do tych aktów, które stanowią przepisy prawa powszechnie obowiązującego (Brysiewicz, 2014, s. 183). W szerszym rozumieniu ww. pojęcia nie ograniczono się wyłącznie do katalogu źródeł wskazanych w art. 87 Konstytucji RP (Cieślak, Zdanukiewicz, 2017), a uwzględniono również inne w nim niewymienione. Z praktycznego punktu widzenia należałoby przyznać rację zwolennikom szerokiego rozumienia pojęcia „procedur”. Inne stanowisko prowadziłyby do znacznych utrudnień w procesie egzekwowania zwrotu środków unijnych przez instytucje zarządzające w przypadku ich nieprawidłowego wykorzystania przez beneficjentów.

Za ujęciem *sensu largo* pojęcia „procedur” opowiedziano się również wielokrotnie w judykaturze. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 19 czerwca 2012 roku, II GSK 732/11 stwierdził, że pod pojęciem „procedur”, o których mowa była w art. 208 ustawy z 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (obecnie art. 184 u.f.p.), należy rozumieć procedury określone w umowie międzynarodowej i przepisach wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych zawartych w art. 208 ust. 2–3 ww. ustawy. Dlatego też interpretacja „innych procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu” musi uwzględniać zarówno potoczne rozumienie wyrazu „procedura”, jak i sposób uregulowania w prawie krajowym wdrażania programów operacyjnych. Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił również, że słowem „procedura” określa się zazwyczaj normowany przepisami lub zwyczajami sposób prowadzenia lub załatwienia jakiejś sprawy, a w prawie krajowym systemy realizacji programów operacyjnych krajowych i regionalnych tworzone są przede wszystkim

aktami niemającymi waloru przepisów prawa powszechnie obowiązującego, np. na podstawie umowy o dofinansowanie, która stanowi podstawowe źródło uprawnień i obowiązków jej stron, w tym beneficjenta.

Konkludując, NSA wskazał, że racjonalny ustawodawca stanowiąc w art. 208 ust. 1 u.f.p. z 2005 roku o „innych procedurach” obowiązujących przy wykorzystywaniu środków finansowych, musiał uwzględnić rangę przepisów regulujących omawianą kwestię. Nadanie analizowanemu terminowi innego znaczenia prowadziłoby bowiem do sytuacji, w której odzyskiwanie kwot dofinansowania w przypadkach określonych w u.f.p. byłoby wyłączone, a taką sytuację należało wykluczyć, gdyż ustawodawca nie wprowadziłby rozwiązania, które w istocie nie byłoby możliwe do stosowania. Należy mieć jednak na uwadze, że przyjęte wytyczne nie stanowią źródła prawa, lecz w stosunkach między stronami umowy, stają się warunkami umowy poprzez stosowne zapisy w umowach (por. wyrok NSA z 8 maja 2014 r., II GSK 249/13).

Niezawiniona nieznajomość procedur nie może stanowić przesłanki wyłączającej odpowiedzialność beneficjenta za wystąpienie nieprawidłowości, zaś dla stwierdzenia nieprawidłowości w wykorzystaniu środków publicznych wskutek naruszenia procedury istotny jest sam fakt naruszenia prawa przez beneficjenta, a nie okoliczności, w jakich do naruszenia doszło. (por. wyrok NSA z 1 kwietnia 2014 r., II GSK 170/13 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z siedzibą w Gliwicach z 12 kwietnia 2016 r., III SA/GI 151/15).

Podsumowując, pojęcie „procedury” w art. 13 pkt 6 lit. a) i b) u.o.n.d.f.p. powinno być ujmowane szeroko, a to z kolei implikuje konieczność wieloaspektowego badania w postępowaniu w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych naruszeń prawa i procedur przez beneficjentów.

3. Pojęcie „ustawy” w u.o.n.d.f.p. na przykładzie orzeczenia Głównej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych z 28 września 2015 roku, BDF1.4800.108.2015

Poniżej przeanalizowane zostanie orzeczenie GKO z 28 września 2015 roku, BDF1.4800.108.201, które merytorycznie nawiązuje do zagadnień poruszonych w opracowaniu.

Główna Komisja Orzekająca rozpoznała na rozprawie odwołanie od orzeczenia Regionalnej Komisji Orzekającej w zakresie, w którym uznano obwinionego winnym popełnienia czynu, polegającego na dokonywaniu zmian umowy wykonania zadania na „(...)”, w drodze kilku aneksów z uwagi na konieczność wykonania robót

dotatkowych. Zmiany, o których mowa, skutkowały zwiększeniem wysokości wynagrodzenia wykonawcy łącznie o kwotę 980 935,66 zł.

Przywołano bezpośrednio tezy orzeczenia GKO z 24 maja 2007 roku, DF/GKO-4900-9/9/RN-3/07/427, wskazując, że podstawa orzekania w przypadku członków komisji orzekających obejmuje prawo w rozumieniu źródeł prawa ustalone przez normy wynikające z przepisu art. 87 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Ustawodawca w przepisie art. 24 ust. 1 u.o.n.d.f.p. posługuje się pojęciem ustawy *sensu largo*, co oznacza, że w analizowanym przypadku chodzi zarówno o samą ustawę, jak i wszystkie akty wykonawcze wydane na jej podstawie i w granicach wyraźnego upoważnienia zawartego w tej ustawie. Stwierdzenie to odnosi się również do wydanych na podstawie ustawy aktów prawa miejscowego (orzeczenie GKO z 21 lipca 2011 r., BDF1/4900/41/47/RN-13/11/1524). Podobnie w orzeczeniu GKO z 29 września 2011 roku, BDF1/4900/79/84/RN-24/11/2379 opowiedziano się za szerszym ujęciem pojęcia „ustawa”.

Główna Komisja Orzekająca podkreśliła również, że z dniem wejścia Polski do Unii Europejskiej źródłami prawa stało się także prawo wspólnotowe pierwotne i pochodne. Powołując się zaś na ww. orzeczenie z 21 lipca 2011 roku, GKO stwierdziła, że przepis prawa miejscowego może być wskazany jako naruszenie dyscypliny finansów publicznych z tą konsekwencją, że jego zmiana musi być uwzględniana przy ocenie zarzutu na wszystkich etapach postępowania. Rodzi to oczywiście pewne zagrożenia dla efektywnego dochodzenia odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

W orzeczeniu GKO z 28 września 2015 roku uznano, że za przepis prawa, którego naruszenie może skutkować odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie może zostać uznany przepis aktu o innym charakterze niż przepis powszechnie obowiązujący, a w analizowanej sprawie nie był nim przepis umowy wiążącej strony. Główna Komisja Orzekająca stwierdziła wprost, że za naruszony przepis prawa nie może być uznany przepis o charakterze wewnętrznie obowiązującym (np. zarządzenia dyrektora). W ocenie GKO, gdyby uznać, że przepisy wewnętrzne lub umowne wyznaczają ramy prawne działań obwinionych, paradoksalnie powstałyby warunki, w których obwinieni sami mogliby kształtować swoją sytuację. Jeżeli bowiem normy wewnętrzne zostałyby uznane za przepisy w rozumieniu u.o.n.d.f.p., to ich zmiana musiałaby konsekwentnie być rozważana w kontekście art. 24 tej ustawy, a zatem być uwzględniana na korzyść obwinionego. Słusznie spostrzeżono, że to obwiniony, korzystając z możliwości zmiany lub uchylecia takich przepisów (np. zarządzeń wewnętrznych) w sposób bezpośredni

wpływałby na kształt orzeczenia organów orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (por. orzeczenie GKO z 6 września 2012 r., BDF1/4900/61/61/12/1636).

Podsumowanie

Celem obowiązujących w RP uregulowań prawnych i finansowych jest, aby osoby nieprawidłowo gospodarujące środkami unijnymi poniosły odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, przy czym zauważalny jest niewielki udział naruszeń z art. 13 pkt 6–8 u.o.n.d.f.p. w ogólnej liczbie naruszeń dyscypliny finansów publicznych.

Mając na względzie cel niniejszego opracowania wskazać należy, że w odniesieniu do gospodarowania środkami unijnymi, przez dyscyplinę finansów publicznych należy rozumieć: „obowiązujący instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu i realizowaniu programów lub projektów finansowanych z udziałem bezzwrotnych środków europejskich (wymienionych w art. 4a u.n.d.f.p.) katalog zasad i reguł wyznaczających działania i zaniechania przewidziane w ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (w art. 13, 17 i 17a u.n.d.f.p.), które są niezgodne z procedurami regulującymi ich przyznawanie, przekazywanie, rozliczanie oraz wykonywanie, ustalonymi przez ustawy, porozumienia, umowy, czy też odrębne upoważnienia”. (Miemieć, 2012, s. 274), co oznacza podzielenie poglądu zwolenników koncepcji szerokiego ujęcia „procedur”. Ujęcie *sensu largo* podyktowane jest dążeniem do efektywnego egzekwowania odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Analiza ww. zagadnień prowadzi do wniosku, że zakres pojęcia „procedur” powinno się interpretować, wskazując iż obejmują one nie tylko konstytucyjne źródła prawa powszechnie obowiązującego, ale również np. umowy o dofinansowanie projektu z udziałem środków europejskich, które określają przeznaczenie i procedury obowiązujące przy wykorzystaniu tych środków (por. orzeczenie GKO z 19 maja 2008 r., DF/GKO/4900-15/13/08/569).

Z kolei zakres pojęcia „ustawa”, o którym mowa w art. 19 i 24 u.o.n.d.f.p. w rozumieniu *sensu largo* obejmuje nie tylko ustawy, jako akty prawa powszechnie obowiązującego, ale także inne źródła tego prawa, o których stanowi art. 87 Konstytucji RP. Niedopuszczalne jest przy tym traktowanie aktów wewnętrznych, takich jak wytyczne, zarządzenia, umowy, regulaminy, jako źródeł prawa powszechnie obowiązującego.

Wnioski, o których mowa wyżej, nie wpływają na zasadność postulatu odnoszącego się do potrzeby doprecyzowania w u.o.n.d.f.p. podstawowych z punktu

widzenia zawartych w niej postanowień terminów, takich jak „wykorzystanie środków”, „wydatek”, „ustawa”, „procedury” itp. Usprawniłoby to proces dochodzenia odpowiedzialności za naruszenia dyscypliny finansów publicznych odnoszący się do środków zagranicznych, w tym środków unijnych.

Literatura

- Borowska, K. (2012). Komentarz do art. 13 u.o.n.d.f.p. W: K. Borowska A. Kościńska-Paszkowska, T. Bolek, *Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz* (s. 89). Warszawa: Wydawnictwo LexisNexis.
- Brysiewicz, K. (2014). Zasady odpowiedzialności beneficjentów za nieprawidłowości w realizacji projektów współfinansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2007–2013. *Monitor Prawniczy*, 4, 183.
- Cieślak, R., Zdanukiewicz, J. (2017). Komentarz do art. 184 u.f.p. W: W. Misiąg (red.), *Ustawa o finansach publicznych. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*. Warszawa: Legalis.
- Odachowski, J. (2012). Pojęcie nieprawidłowości wykorzystania przyznanych środków w prawie UE. W: W. Miemiec (red.), *Europejskie bezzwrotne źródła finansowania polityki regionalnej w Polsce. Aspekty prawnofinansowe* (s. 223). Wrocław: Oficyna Wydawnicza Unimex.
- Miemiec, W. (2012). Konsekwencje nieprawidłowego wykorzystania bezzwrotnych środków unijnych. W: W. Miemiec (red.), *Europejskie bezzwrotne źródła finansowania polityki regionalnej w Polsce: aspekty prawno-finansowe* (s. 274, 285–286). Wrocław: Oficyna Wydawnicza Unimex.
- Orzeczenie GKO z 19.05.2008 r. DF/GKO/4900-15/13/08/569. Biuletyn Orzecznictwa w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych 2008, nr 4, poz. 17.
- Orzeczenie GKO z 21.07.2011 r. BDF1/4900/41/47/RN-13/11/1524. Legalis nr 422369.
- Orzeczenie GKO z 24.05.2007 r. DF/GKO-4900-9/9/RN-3/07/427. Biuletyn Orzecznictwa w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych 2007, nr 3, poz. 17.
- Orzeczenie GKO z 28.09.2015 r. BDF1.4800.108.2015. Pobrane z: www.mf.gov.pl (12.08.2017).
- Orzeczenie GKO z 29.09. 2011 r. BDF1/4900/79/84/RN-24/11/2379. Legalis nr 422376.
- Orzeczenie GKO z 6.09.2012 r., BDF1/4900/61/61/12/1636. Biuletyn Orzecznictwa w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych 2012, nr 4, poz. 4.
- Orzeczenie Głównej Komisji Orzekającej z 29.09. 2011 r. BDF1/4900/79/84/RN-24/11/2379. Legalis nr 422376.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17.12.2013 r. Dz. Urz. UE L, nr 347, s. 320.
- Ustawa z 17.12. 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych T.j. Dz.U. 2017, poz. 1311 ze zm.

Ustawa z 27.08. 2009 r. o finansach publicznych. T.j. Dz.U. 2017, poz. 2077 ze zm.

Ustawa z 30.06. 2005 r. o finansach publicznych. Dz.U. nr 249, poz. 2104.

Wyrok NSA z 19.06.2012 r. II GSK 732/11. Legalis nr 779055.

Wyrok NSA z 8.05.2014 r. II GSK 249/13. Legalis nr 1042433.

Załącznik nr 4 do Sprawozdania z działalności GKO i komisji I instancji w latach 2013–2016,
s. 1. Pobrane z: www.mf.gov.pl (12.08.2017).

Cytowanie

Bożek, W. (2017). Problem wykorzystania środków publicznych związanych z realizacją programów lub projektów finansowanych z udziałem środków unijnych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem obowiązujących procedur – analiza wybranych zagadnień. *Europa Regionum*, 4 (XXXIII), 5–14. DOI: 10.18276/er.2017.33-01.